

Kerk-zijn dichtbij mens

Vragen rond criminaliteit en gevangeniswezen staan maatschappelijk sterk in de belangstelling. Met die vragen komt de kerk direct in aanraking. Want in de inrichtingen van justitie in het penitentiair complex Scheveningen zijn de kerken aanwezig. Er werken predikanten, aalmoezeniers en ook veel vrijwilligers. Samen met de gedetineerden proberen zij in kerkdiensten, gespreksgroepen en in persoonlijke contacten inhoud te geven aan een kerkgemeenschap.

In het justitiepastoraat werken wij vanuit de gedachte dat deze „kerkgemeenschap achter de muren” deel uitmaakt van het bredere verband van de kerkgemeenschap buiten de gevangenis. Achter de muren voltrekt zich een intensief stuk kerkewerk. Dit kerkewerk is voor de maatschappij en voor de gedetineerden van grote betekenis. En daarover kan veel worden geschreven. Ik moet mij nu beperken, en mijn invalshoek kiezen in de mensen die ik ontmoet in de gevangenis.

Criminaliteit

Er is een grote diversiteit. Er zijn vele redenen of oorzaken waardoor mensen tot criminaliteit komen of daarin vervallen. Een gemeenschappelijke achtergrond die ik bij veel gedetineerden ben tegengekomen is dat ze vastzitten in hun eigen levensgeschiedenis. Nogal wat mensen zijn opgegroeid in kansarme

situaties op emotioneel, sociaal en maatschappelijk gebied. En vaak gaat het daarbij om elkaar versterkende factoren. Zo ontstaat dan een vicieuze cirkel waaruit mensen zich op eigen kracht niet kunnen bevrijden. Binnen de inrichting hebben heel veel mensen contact met de geestelijke verzorging. Naast de protestantse, de Rooms-katholieke en de humanistische geestelijke verzorging is ook de moslim en hindoe geestelijke verzorging in ontwikkeling.

Geestelijke verzorging

Het werk van de geestelijke verzorging bestaat soms uit zomaar even een gesprek. Maar vaak ontwikkelen zich ook diepgaande contacten. De meesten hebben buiten de gevangenis geen contact met een religieuze of levensbeschouwelijke organisatie. Maar binnen zijn er veel vragen. Opgeroepen door het zich

bewust zijn van de levenssituatie en de detentiesituatie. Vragen over geloof, zin van het leven, gevoelens van twijfel, angst, schuld, onzekerheid in relaties, over verleden en toekomst. De geestelijke verzorger is daarbij voor de mensen een gesprekspartner die nabij wil zijn in deze vragen. Het komt erop aan om heel goed te kunnen luisteren, en de ander te begeleiden zijn eigen levensverhaal in beeld te krijgen. Zichzelf te gaan verstaan tegen de achtergrond van zijn eigen geschiedenis. Daarbij heeft de geestelijke verzorger altijd de intentie de ander in zijn persoon-zijn te versterken. Met hem of haar te zoeken naar het unieke van zijn of haar persoon-zijn. En in geloof en levensbeschouwing te zoeken naar aanknopingspunten, naar waarden en normen, naar

verhalen, symbolen, ervaringen, die draagkracht aan het leven kunnen geven. En die met het leven verweven kunnen raken. Het daardoor vitaler maken. Er een verdieping aan geven, en zo versterkend werken om de zorg om het eigen leven en het leven van anderen aan te kunnen. Het gaat om levensinvulling en levensvervulling. Voor de kerkelijke geestelijke verzorging gaat het er ten diepste om dat je jezelf mag gaan zien in het licht van het verhaal van God en mensen.

Wezenlijk voor de geestelijke verzorging is dat het gaat om te communiceren over de binnenzijde van het leven. En om zo vanuit die binnenzijde te zoeken naar een concrete persoonlijke levensweg. Daarbij kan het gaan om het verwerken van het verleden, inzicht krijgen in je eigen levensgeschiedenis, het verwerken van het delict, het slachtoffer, het omgaan met de detentie, het omgaan met je relaties vanuit de detentie.

Gedeelde zorg en nazorg

Tegen deze achtergrond is het van wezenlijk belang dat ons werk gedragen wordt door de geloofsgemeenschap buiten de gevangenis. Want in die geloofsgemeenschap delen wij de zorg om het leven met God en met elkaar. Daarom werken wij vanuit de gevangenis-kerk aan een integratie van het justitie- en nazorgpastoraat in de kerken.

Vooraf ook voor de tijd dat mensen vrijkomen kunnen onze gemeenschappen van wezenlijke betekenis zijn. Want velen missen dan die gedeelde zorg om het leven. En dat geldt niet alleen voor ex-gevangenen. Als we ons daarvoor open stellen, dan zullen we het ontdekken dat we vandaag als kerk in de stad van vitale betekenis kunnen zijn.

drs. J. D. W. Eerbeek
predikant Penitentiair Complex
Scheveningen

1-10-93

Dichtbij mensen

Voor 'Gereformeerd Den Haag' schrijft drs. J. D. W. Eerbeek, gevangenispredikant te Scheveningen, over het kerk-zijn dicht bij mensen. Al maakt de kerk binnen de muren deel uit van het bredere verband, de keuze is voor de mensen binnen.

"De geestelijke verzorger is daarbij voor de mensen een gesprekspartner die nabij wil zijn in deze vragen. Het komt erop aan om heel goed te kunnen luisteren, en de ander te begeleiden zijn eigen levensverhaal in beeld te krijgen. Zichzelf te gaan verstaan tegen de achtergrond van zijn eigen geschiedenis. Daarbij heeft de geestelijke verzorger altijd de intentie de ander in zijn persoon-zijn te versterken. Met hem of haar te zoeken naar het unieke van zijn of haar persoon-zijn. En in geloof en levensbeschouwing te zoeken naar aanknopingspunten, naar waarden en normen, naar verhalen, symbolen, ervaringen, die draagkracht aan het leven kunnen geven. En die met het leven verweven kunnen raken. Het daardoor vitaler maken. Er een verdieping aan geven, en zo versterkend werken om de zorg om het eigen leven en het leven van anderen aan te kunnen. Het gaat om levensinvulling en levensvervulling. Voor de kerkelijke geestelijke verzorging gaat het er ten diepste om dat je jezelf mag gaan zien in het licht van het verhaal van God en mensen.

Wezenlijk voor de geestelijke verzorging is dat het gaat om te communiceren over de binnenzijde van het leven. En om zo vanuit die binnenzijde te zoeken naar een concrete persoonlijke levensweg. Daarbij kan het gaan om het verwerken van het verleden, inzicht krijgen in je eigen levensgeschiedenis, het verwerken van het delict, het slachtoffer, het omgaan met de detentie, het omgaan met je relaties vanuit de detentie.

Tegen deze achtergrond is het van wezenlijk belang dat ons werk gedragen wordt door de geloofsgemeenschap buiten de gevangenis. Want in die geloofsgemeenschap delen wij de zorg om het leven met God en met elkaar. Daarom werken wij vanuit de gevangenis kerk aan een integratie van het justitie- en nazorgpastoraat in de kerken.

Voor al ook voor de tijd dat mensen vrijkomen kunnen onze gemeenschappen van wezenlijke betekenis zijn. Want velen missen dan die gedeelde zorg om het leven. En dat geldt niet alleen voor ex-gevangenen. Als we ons daarvoor openstellen, dan zullen we het ontdekken dat we vandaag als kerk in de stad van vitale betekenis kunnen zijn."